บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนานักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ” สามารถสรุป อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/อาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และผู้ใช้บัณฑิตจากสถานประกอบต่าง ๆ

2. เพื่อทวนสอบผลสัมฤทธิ์มาตรฐานผลการเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

3. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริหาร/อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

4. เพื่อนำสาระขององค์ความรู้ใหม่ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ มาทดสอบ ประยุกต์ พร้อมสรรค์สร้าง พัฒนาองค์ความรู้หรือรูปแบบที่มีผลเชิงปฏิบัติจริงที่เหมาะแก่บริบทในการพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ทั้งในกรุงเทพมหานคร และสมุทรปราการ ให้ได้มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร/อาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และผู้ใช้บัณฑิตจากสถานประกอบต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บัณฑิตและนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์โดยส่วนใหญ่ มีจุดแข็งด้านคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องการประพฤติตนด้วยความขยันอุตสาหะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนจุดที่ควรพัฒนาเรื่อง ความตรงต่อเวลา รู้จักการบริหารเวลา

1.2 ด้านความรู้

คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาตร์ที่มีจุดเด่นด้านความรู้ คือ มีความรู้รอบตัว รู้ทันสถานการณ์และใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่วนจุดที่ควรพัฒนาของบัณฑิต คือ การเพิ่มองค์ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน จะใช้ความรู้ภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

1.3 ด้านทักษะทางปัญญา

คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีจุดเด่นด้านทักษะทางปัญญา คือ ส่วนใหญ่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดบวก และมีปฏิภาณไหวพริบสามารถแก้ไขปัญหาได้ ส่วนจุดที่ควรพัฒนาในด้านทักษะทางปัญญาของนักศึกษา คือ การพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์จากภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความสามารถในการวางแผนและการตัดสินใจปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้

1.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่เป็นจุดเด่นเป็นอย่างมาก คือ มีอัธยาศัยดี เป็นมิตร และนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ และมีการปรับตัวได้เป็นอย่างดี ส่วนจุดที่ควรมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก คือ จิตวิญญาณของความเป็นทีม หรือ การทำงานเป็นทีม และเรื่องของภาวะผู้นำ ซึ่งต้องให้ความสำคัญในส่วนมากขึ้น โดยมีกิจกรรมการฝึกให้แสดงภาวะผู้นำและกล้าแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะมากขึ้น

1.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จุดเด่นของบัณฑิตและนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์นั้น คือ รู้จักสนใจแสวงหาความรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยตลอดเวลา สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารและค้นหาความรู้เพื่อปรับใช้ในการเรียนและการทำงานได้เป็นอย่างดี ส่วนจุดที่ควรพัฒนานั้น คือ ยังขาดทักษะในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ใช้เพื่อช่วยในการคำนวณและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปผลการทวนสอบผลสัมฤทธิ์มาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพื่อยืนยันว่านักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มีผลการเรียนรู้ทั้ง 5 ด้าน ตามที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แยกตามชั้นปี ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

2.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80)

2.2 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.69)

2.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.69)

2.4 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.80)

3. สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สรุปผลศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้บริหาร/อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ดังนี้

3.1 ผลการประเมินระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในภาพรวมนักศึกษามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย= 3.96) โดยมีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 4.01) ด้านทักษะทางปัญญา (ค่าเฉลี่ย 3.98) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.95) และด้านความรู้และด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 3.93) ตามลำดับ

ผลการประเมินระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย4.08) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านอาจารย์ผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 4.33) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.26) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 4.25) ด้านหลักสูตรกิจกรรมพัฒนานักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 4.06) ด้านการวัดและการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.86) ด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.85) และด้านการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.83) ตามลำดับ

3.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารและอาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ผู้สำเร็จการศึกษาหรือบัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต ที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ครอบคลุมประเด็น หลักสูตร อาจารย์ผู้สอน การให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษา กิจกรรมพัฒนานักศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และ การจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา ดังนี้

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ด้านปรัชญาและจุดเน้น รวมถึงโครงสร้างของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับลักษณะของสาขาวิชาตามมาตรฐานคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ.2558 ที่เน้นการสร้างบัณฑิตที่มีความรู้ทางวิชาการและทักษะในการปฏิบัติ มุ่งเน้นความเป็นพหุวิทยาการ เน้นการสร้างบัณฑิตของสาขาให้เป็นนักจัดการภาครัฐแบบทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของปัจจัยเกี่ยวกับนักศึกษา ซึ่งมีความหลากหลายมาก สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มหลัก ๆ คือ กลุ่มที่จบมัธยมศึกษาตอนปลาย และกลุ่มที่จบจากการศึกษานอกระบบ ดังนั้น ในการวางแผนในการพัฒนานักศึกษาในด้าน ๆ จึงต้องเน้นความหลากหลายของกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในรายวิชา หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษา และทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอีกด้วย

3.3 บัณฑิตของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีความเห็นต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในหลักสูตรมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่หลักสูตรต้องการสร้างนักจัดการภาครัฐแบบทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงทางใดทางหนึ่ง ซึ่งการไม่เจาะจงทำให้มีความยืดหยุ่นต่อการจบไปมีงานทำได้กว้างขวางกว่า สามารถประกอบอาชีพได้หลากลาย ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมไปถึงการประกอบอาชีพอิสระ

3.4 ผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ในภาพรวมผู้ใช้บัณฑิตพึงพอใจในบัณฑิตที่จบการศึกษาจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี เพราะบัณฑิตค่อนข้างมีความรู้รอบตัวและใฝ่เรียนรู้ในระดับหนึ่ง แต่ประเด็นหนึ่งที่หลักสูตร ฯ ควรส่งเสริมให้มากขึ้น คือ ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติและเสริมทักษะเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 สรุปผลการนำสาระขององค์ความรู้ใหม่ด้านการพัฒนาการเรียนรู้ มาทดสอบ ประยุกต์ พร้อมสรรค์สร้าง พัฒนาองค์ความรู้หรือรูปแบบที่มีผลเชิงปฏิบัติจริงที่เหมาะแก่บริบทในการพัฒนานักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ทั้งในกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ ให้ได้มาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

สรุปแนวทางการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 5 ด้าน คือ

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างการมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ซึ่งการเสริมสร้างมีวินัยในตนเองให้แก่นักศึกษา จะช่วยให้ตัวนักศึกษาเองได้รับการยอมรับในสังคม เพราะเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคมในระดับต่าง ๆ อันจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้ โดยไม่ล่วงเกินสิทธิหรือประพฤติผิดมารยาทของสังคม นอกเหนือจากการกระทำที่เหมาะสมแล้วยังยับยั้งการกระทำที่ไม่เหมาสมด้วย

2. ด้านความรู้ โดยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน โดยใช้การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานในสถานประกอบการเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งระบบมากขึ้น และเน้นทักษะการปฏิบัติกับสถานการณ์จริง และพัฒนาทักษะภาษา (Language Skills) คือ การพัฒนาภาษานอกเหนือภาษาที่นักศึกษาใช้เป็นหลัก เช่น การร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ควนเน้นไปที่การใช้งานจริง ทั้งทักษะการพูด การฟัง หรือการเขียนในภาษาอื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

3. ด้านทักษะทางปัญญา โดยการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovative Skills) คือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การคิดนอกกรอบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณค่าทางความคิดและการพัฒนาปรับปรุงงานที่สร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและสังคมโดยรวม เช่น การสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาส การเสริมการเป็นผู้ประกอบการหรือการคิดกระบวนการหรือสิ่งใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ ที่จะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยทักษะการเป็นผู้นำและการจัดการ (Leadership and Management Skills) คือ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำให้นักศึกษา เช่น การพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม การพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทในการเข้าสังคม เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ และพัฒนาทักษะทางด้านการจัดการต่างๆ ทั้งส่วนตัวและการทำงาน

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology Skills) คือ การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เช่น การใช้วิเคราะห์ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล และการใช้นำเสนอหรือประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม บัณฑิตและนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์โดยส่วนใหญ่ มีจุดแข็งด้านคุณธรรม จริยธรรม ในเรื่องการประพฤติตนด้วยความขยันอุตสาหะ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนจุดที่ควรพัฒนาเรื่อง ความตรงต่อเวลา รู้จักการบริหารเวลา ดังนั้น บัณฑิตจึงมีคุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยบูรพา คณะแพทยศาสตร์ (2554) พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตแพทย์ที่พึงประสงค์ของผู้ใช้บัณฑิต ระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงว่าผู้ใช้บัณฑิตให้ความสำคัญของคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้คุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญในคุณลักษณะของนักจัดการภาครัฐที่ต้องมีธรรมาภิบาลไม่ต่างจากบัณฑิตแพทย์

2) ด้านความรู้ คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาตร์ที่มีจุดเด่นด้านความรู้ คือ มีความรู้รอบตัว รู้ทันสถานการณ์และใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่วนจุดที่ควรพัฒนาของบัณฑิต คือ การเพิ่มองค์ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานกับสถานประกอบการภาคเอกชน จะใช้ความรู้ภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณรักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตด้านความรู้ ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพลินพิศ ศิริสมบูรณ์ (2559) ผลการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเขียว

พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมของวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก อยู่ในระดับมาก

3) ด้านทักษะทางปัญญา คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มีจุดเด่นด้านทักษะทางปัญญา คือ ส่วนใหญ่มีความคิดสร้างสรรค์ คิดบวก และมีปฏิภาณไหวพริบสามารถแก้ไขปัญหาได้ ส่วนจุดที่ควรพัฒนาในด้านทักษะทางปัญญาของนักศึกษา คือ การพัฒนาให้นักศึกษามีทักษะสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์จากภาคทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความสามารถในการวางแผนและการตัดสินใจปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมานพร รูปใหญ่ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณรักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นจากกลุ่มบัณฑิต ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ฐานุวรภัทร์ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษา อังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พึงประสงค์ 5 ด้าน จากนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการมีความต้องการในด้านทักษะทางปัญญา

4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ คุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่เป็นจุดเด่นเป็นอย่างมาก คือ มีอัธยาศัยดี เป็นมิตร และนอบน้อมต่อผู้ใหญ่ และมีการปรับตัวได้เป็นอย่างดี ส่วนจุดที่ควรมีการพัฒนาเป็นอย่างมาก คือ จิตวิญญาณของความเป็นทีม หรือ การทำงานเป็นทีม และเรื่องของภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งต้องให้ความสำคัญในส่วนมากขึ้นโดยมีกิจกรรมการฝึกให้แสดงภาวะผู้นำและกล้าแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมานพร รูปใหญ่ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณรักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นจากกลุ่มบัณฑิต ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ฐานุวรภัทร์ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษา อังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พึงประสงค์ 5 ด้าน จากนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด

5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จุดเด่นของบัณฑิตและนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์นั้น คือ รู้จักสนใจแสวงหาความรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยตลอดเวลา สามารถใช้ในการติดต่อสื่อสารและค้นหาความรู้เพื่อปรับใช้ในการเรียนและการทำงานได้เป็นอย่างดี ส่วนจุดที่ควรพัฒนานั้น คือ ยังขาดทักษะในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ที่ใช้เพื่อช่วยในการคำนวณและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

งานวิจัยของ วิมานพร รูปใหญ่ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาบรรณรักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็นจากกลุ่มบัณฑิต ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนความคิดเห็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 4.17 และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา ฐานุวรภัทร์ (2555) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับสถานประกอบการ กรณีศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิชาภาษา อังกฤษเพื่อการสื่อสารที่พึงประสงค์ 5 ด้าน จากนักศึกษาฝึกงานที่สถานประกอบการมีความต้องการในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย 3.43

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) ผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) 4) และผลการประเมินระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทวนสอบผลสัมฤทธิ์รายวิชาของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.80) สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุรัตน์ อานันทนาธร (2552) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96) และสอดคคล้องกับงานวิจัยของกรกนก อนรรฆธนะกุล (2556) พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สาขาวิชาการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ (ค่าเฉลี่ย = 3.88) และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติกรณ์รัศมิ์ ภัททสิริภูวดล (2559) พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณภาพหลักสูตร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยรวมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.36) และมีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08) เนื่องจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตได้จัดทำหลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ใช้บัณฑิตโดยให้ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น นักศึกษา คณาจารย์ บัณฑิตและผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่จึงมีความพึงพอใจในหลักสูตรทั้ง 8 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรักษ์ มีแจ้ง (2552) พบว่า ในภาพรวมนิสิตมีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการศึกษาในหลักสูตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา ทองอุ่น และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี (2560) พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.33) เนื่องจากหลักสูตร ฯ ได้มีการคัดเลือกคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย จึงทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ในศาสตร์อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับงานวิจัยของของอิสรีย์ โชว์วิวัฒนา (2556) พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรปริญญาตรีในด้านอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2559) พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.26) เนื่องจากหลักสูตร ฯ มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งตอบสนองต่อผู้เรียนและเพิ่มพูนประสบการณ์แก่ผู้เรียนโดยการศึกษานอกสถานที่ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2559) พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของของอิสรีย์ โชว์วิวัฒนา (2556) พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรปริญญาตรีในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.25) เนื่องจากหลักสูตร ฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อหนังสือตำราอย่างจำกัด ทำให้นักศึกษาอาจจะต้องไปใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของของอิสรีย์ โชว์วิวัฒนา (2556) พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรปริญญาตรีในด้านปัจจัยเกื้อหนุนการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา ทองอุ่น และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี (2560) พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านหลักสูตรกิจกรรมพัฒนานักศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.06) เนื่องจากหลักสูตร ฯ ได้ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ โดยเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการร่วมกับคณาจารย์ในหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา รักการศิลป์ และคณะ (2559) พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชี มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรบัญชีบัณฑิต ด้านการจัดกิจรรม อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา ทองอุ่น และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี (2560) พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.86) เนื่องจากหลักสูตร ฯ ได้มีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของของอิสรีย์ โชว์วิวัฒนา (2556) พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อหลักสูตรปริญญาตรีในด้านการวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85) เนื่องจากหลักสูตร ฯ มีการจัดระบบให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษาตามช่องทางต่าง ๆ เช่น เข้าพบด้วยตนเอง เฟซบุ้ค ไลน์ เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา ทองอุ่น และ จันจิรา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ภรณ์ ปานยินดี (2560) พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

นักศึกษามีความพึงพอใจด้านการจัดการข้อร้องเรียนของนักศึกษา อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.83) เนื่องจากหลักสูตร ฯ ได้ดำเนินการตรวจสอบเมื่อได้รับข้อร้องเรียนจากนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของวรญา ทองอุ่น และ จันจิราภรณ์ ปานยินดี (2560) พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อหลักสูตรการบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

จากผลสรุปแนวทางการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ 5 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างการมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ซึ่งการเสริมสร้างมีวินัยในตนเองให้แก่นักศึกษา จะช่วยให้ตัวนักศึกษาเองได้รับการยอมรับในสังคม เพราะเป็นผู้ที่รู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคมในระดับต่าง ๆ อันจะช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้ โดยไม่ล่วงเกินสิทธิหรือประพฤติผิดมารยาทของสังคม นอกเหนือจากการกระทำที่เหมาะสมแล้วยังยับยั้งการกระทำที่ไม่เหมาสมด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมชาติ กิจยรรยง (2548 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ที่กล่าวถึงลำดับความสำคัญของการพัฒนาคนนั้นจะต้องพัฒนาด้านพลังจริยธรรม ศีลธรรม คุณธรรมของคน นอกจากนี้คุณลักษณะของพนักงานที่นายจ้างต้องการ ซึ่งเป็นแนวทางไปสู่ทางก้าวหน้าในชีวิต ตามที่ทัศนา แสวงศักดิ์ (2531 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) กล่าวถึงจะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ สามารถวางแผนและจัดระบบการทำงานได้ เพราะคุณลักษณะเหล่านี้จะทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปจะมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นด้วย อีกทั้งยังต้องเป็นผู้มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงทั้งในบริบททางวิชาการในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ตามที่วัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 หน้า 84 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ได้กล่าวถึงด้วย รวมทั้งผลการศึกษาของประคัลภ์ ปัณฑพลังกูร (2556 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล , 2556) ที่พบว่าองค์กรส่วนใหญ่ต้องการพนักงานที่มีคุณสมบัติที่ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก คือ ต้องการผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง

2. ด้านความรู้ โดยพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน โดยใช้การเพิ่มความรู้เกี่ยวกับระบบการทำงานในสถานประกอบการเพื่อให้นักศึกษาเข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งระบบมากขึ้น และเน้นทักษะการปฏิบัติกับสถานการณ์จริง และพัฒนาทักษะภาษา (Language Skills) คือ การพัฒนาภาษานอกเหนือภาษาที่นักศึกษาใช้เป็นหลัก เช่น การร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ควนเน้นไปที่การใช้งานจริง ทั้งทักษะการพูด การฟัง หรือการเขียนในภาษาอื่น ๆ

ซึ่งสอดคล้องกับวัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 หน้า 84 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ที่ได้ศึกษาลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ที่ครอบคลุมสอดคล้องและเป็นระบบในสาขา/สาขาวิชาที่ศึกษา ตลอดถึงความเข้าใจในทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาได้ ทั้งนี้เป็นไปตามแนวคิดของสมชาติ กิจยรรยง, (2548 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ในเรื่องของการพัฒนาคนไทยให้เกิดความครบถ้วน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สมบูรณ์ใน “องค์รวมของคน” โดยจะต้องมีการพัฒนาพลังสมองของคนและพัฒนาพลังสติปัญญาของคนเพื่อที่จะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ นอกจากนี้ยังเป็นไปตามที่จ๊อบ ดีบี (2557 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ได้เขียนในเทคนิคการทำงานทักษะหลักที่นายจ้างต้องการประการหนึ่ง คือ จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่แค่พูดเก่งอย่างเดียว ต้องมีทักษะในการฟังด้วย ต้องฟังอย่างตั้งใจเสียก่อน จึงจะโต้ตอบได้อย่างถูกต้อง ถามคำถามได้อย่างเหมาะสม ถ่ายทอดความคิดออกไปสู่ผู้ฟังได้อย่างถูกต้อง ผู้ส่งสารกับผู้รับสารเข้าใจตรงกัน อธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สามารถคุยกับคนที่ไม่คุ้นเคยได้ จูงใจผู้อื่นให้คล้อยตามได้ และสามารถเจรจาหรือต่อรองได้ประสบความสำเร็จ

3. ด้านทักษะทางปัญญา โดยการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative and Innovative Skills) คือ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การคิดนอกกรอบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณค่าทางความคิดและการพัฒนาปรับปรุงงานที่สร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและสังคมโดยรวม เช่น การสร้างวิกฤติให้เป็นโอกาส การเสริมการเป็นผู้ประกอบการหรือการคิดกระบวนการหรือสิ่งใหม่ ไม่ว่าจะเป็นสินค้าหรือบริการ ที่จะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต

ซึ่งสอดคล้องกับวัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 หน้า 84 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ที่ได้ศึกษาลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในส่วนของการมีความสามารถที่จะตรวจสอบปัญหาที่ซับซ้อนและพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งสอดคล้องกับคุณลักษณะของพนักงานที่เป็นที่ต้องการขององค์กรสมัยใหม่ ที่ประคัลภ์ ปัณฑพลังกูร (2556 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ได้กล่าวถึงว่า จะต้องเป็นผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างดีและมีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เสมอด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นไปตามคุณลักษณะของพนักงานที่นายจ้างต้องการ ซึ่งเป็นแนวทางไปสู่ทางก้าวหน้าในชีวิต ตามที่ทัศนา แสวงศักดิ์ (2531) และจ๊อบ ดีบี (2557 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล 2556) เสนอคือ จะต้องไม่จำกัดความสามารถของตนเอง รวมทั้งมีทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความคิดริเริ่ม คนที่มีคุณสมบัติเช่นนี้มีแนวโน้มสูงที่จะเป็นผู้นำ เพราะรู้ตัวเองว่าต้องทำอะไร โดยไม่ต้องมีใครบอกให้ทำ ชอบที่จะคิดสร้างสรรค์ ชอบทดลอง ปรารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ไม่เพียงเฉพาะกับตัวเองเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวตั้งตัวตีให้ผู้อื่นทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่นกัน

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยทักษะการเป็นผู้นำและการจัดการ (Leadership and Management Skills) คือ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำให้นักศึกษา เช่น การพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม การพัฒนาบุคลิกภาพและมารยาทในการเข้าสังคม เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ และพัฒนาทักษะทางด้านการจัดการต่างๆ ทั้งส่วนตัวและการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับจ๊อบ ดีบี (2557 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) เกี่ยวกับทักษะหลักที่นายจ้างต้องการ คือ ต้องการผู้ที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถวางแผนงานและจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี รู้ว่าอะไรควรทำก่อน อะไรควรทำทีหลัง มีความสามารถในการทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และสามารถทำงานเสร็จตรงเวลา อีกทั้งยังมีความสามารถในการประสานงานกับผู้อื่นได้ดี รวมทั้งการมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ยอมรับข้อติชม และทำงานเป็นทีมได้ ตามคุณลักษณะของพนักงานที่นายจ้างต้องการที่ทัศนา แสวงศักดิ์ (2531 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) ที่ได้เสนอไว้

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ(Information Technology Skills) คือ การพัฒนาการใช้เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เช่น การใช้วิเคราะห์ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล และการใช้นำเสนอหรือประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสอดคล้องกับวัลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 หน้า 84 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล, 2556) เกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการค้นหาการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนตลอดจนการเลือกใช้กลไกที่เหมาะสมในการสื่อผลการวิเคราะห์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสารกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งเป็นไปตามคุณลักษณะของพนักงานที่เป็นที่ต้องการขององค์กรสมัยใหม่ที่ประคัลภ์ ปัณฑพลังกูร (2556 อ้างถึงใน กรกนก อนรรฆธนะกุล 2556) ได้กล่าวถึงว่าจะต้องเป็นผู้ที่สามารถสื่อความได้ดีในการนำเสนอด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ในหลักสูตรเน้นการสอนแบบบรรยาย ดังนั้นควรเสริมกิจกรรรมในทางปฏิบัติให้มากขึ้นเพื่อให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ อาทิ วิชาประชาสังคมไทย ควรให้นักศึกษาลงพื้นที่จริงทำให้เข้าใจบริบทอันนำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้

2. นักศึกษายังขาดทักษะในการใช้โปรแกรมที่สำคัญเพื่อช่วยในการคำนวณและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ และขาดทักษะในการใช้ภาษา ฯ จึงควรจัดอบรมการใช้โปแกรมคอมพิวเตอร์และภาษาให้กับนักศึกษาเพิ่มเติม อีกทั้งสอดแทรกเข้าไปในรายวิชาต่างๆในหลักสูตร

3. จุดที่ควรพัฒนาในเรื่องของภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งมีเพียงนักศึกษาส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำ ควรให้นักศึกษาฝึกภาวะผู้นำโดยการให้นักศึกษาจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยการสลับสับเปลี่ยนการเป็นผู้นำในแต่ละกิจกรรมด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วย

2. ควรมีการเปรียบเทียบกับหลักสูตรอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

3. การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีลักษณะงานวิจัยแบบ วิจัยและพัฒนา(R&D) ที่ประสานความร่วมมือระหว่าง หลักสูตรฯ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และผู้ใช้บัณฑิตภาครัฐและเอกชนร่วมด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี